

Nr 51

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till avlöningar och omkostnader för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för budgetåret 1966/67; given Stockholms slott den 4 mars 1966.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Olof Palme

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framläggs förslag till medelsanvisning på väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag för budgetåret 1966/67.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott
den 4 mars 1966.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Palme, anmäler — efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter — fråga angående *anslag till avlöningar och omkostnader för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för budgetåret 1966/67* och anför.

I statsverkspropositionen (bil. 8 s. 21) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1966/67 till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar m. m. beräkna ett förslagsanslag av 21 596 000 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vid min anmälan av denna fråga anförde jag att beredningen av det förslag till omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna, som lagts fram i väg- och vattenbyggnadsstyrelseutredningens betänkande *Statens vägverk* (SOU 1965:47), då ännu inte avslutats. Beredningen bedömdes dock kunna slutföras inom sådan tid att särskild proposition i ämnet skulle kunna föreläggas årets riksdag.

På grundval av utredningsförslaget har inom kommunikationsdepartementet utarbetats ett förslag till vissa organisatoriska förändringar inom styrelsen och förvaltningarna. Förslaget har föranlett förhandlingar med personalorganisationerna rörande vissa tjänster i den tilltänkta organisationen. Någon förhandlingsöverenskommelse har emellertid hittills inte uppnåtts. Beredningen har därigenom försenats och mina förslag i det följande inskränker sig därför till att avse medelsanvisning för budgetåret 1966/67 beträffande väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag.

B 1. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	15 277 000	15 236 700
1965/66	17 735 000	
1966/67 (förslag)	18 672 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 24/8 1965) föreslår att anslaget förs upp med 19 352 000 (+ 1 617 000) kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
Icke specificerade tjänster	800 000
2. Löneomräkning	817 000
	<u>1 617 000</u>

Motiv

Styrelsen lämnar inledningsvis vissa uppgifter rörande administrationen och anför därvid bl. a. följande.

Under år 1965 har ytterligare ett steg tagits mot ett genomförande av det program i tio punkter, som redovisats i verkets riktlinjer för personalpolitiken. Bl. a. har utbildningsverksamheten fått fastare form och samarbetet med vid verket representerade personalorganisationer ytterligare stärkts. Personalvårdsverksamheten har under året regionalt omfattat även de norrländska vägförvaltningarna samt vissa vägförvaltningar i södra Sverige.

Arbetet med att skapa former för en långsiktig personalplanering på företagsekonomisk bas pågår. Den kortsiktiga personalplaneringen har getts formen av en ettårig personalbudget till vilken ett kostnadsuppföljningssystem har utarbetats för att användas vid sidan av anslagsuppföljningssystemet. Under år 1964 inplacerades verkets tjänster i det yrkesnomenklatursystem som tillämpas på privata arbetsmarknaden. Därvid utelämnades vägunderhållsavdelningarnas arbetsledartjänster i avvaktan på att dessa tjänsters arbetsinnehåll skulle utredas. Vid företagen utredning i samarbete med Sveriges arbetsledareförbund har konstaterats att stora skillnader föreligger mellan olika vägmästarområden beträffande arbetsuppgifternas svårighetsgrad och att det till övervägande del är trafikarbetet inom området som bestämmer svårighetsgraden. Utredningsresultatet ligger till grund vid inplacering av vägunderhållets arbetsledartjänster i yrkesnomenklatursystemet. Styrelsen kan därmed göra jämförelser mellan relativa löneläget vid verket och relativa löneläget inom marknaden i övrigt. Styrelsen anser sig därmed ha fått ett gott hjälpmedel att hålla verkets lönenivå under kontroll.

Under budgetåret 1964/65 har verksutbildningen omfattat teknisk intro-

1* — Bihang till riksdagens protokoll 1966. 1 saml. Nr 51

duktions- och vidareutbildning samt administrativ vidareutbildning. Utvecklingsarbetet på området har under året varit inriktat på att åstadkomma en central ledning av verkets utbildning samt att genom andra åtgärder höja effekten i utbildningsarbetet. Utbildningsbehoven fram t. o. m. år 1967 har noggrant inventerats för såväl tjänstemän som kollektivavtalsanställda. Inventeringen visar att viktiga utbildningsbehov ännu inte hunnit tillgodoses.

Det tekniska rationaliseringsarbetet har omfattat bl. a. metod- och tidsstudier av vägbyggnads-, vägunderhålls- och verkstadsarbeten. Inom verkets administrativa sektor har styrelsen under budgetåret inriktat rationaliseringsarbetet på att införa mer exakta arbetsmätningmetoder.

I fråga om pågående utredningar anför styrelsen att utvecklingsutredningen började sitt arbete hösten 1964. Utredningens huvudsyfte är att skapa en plan för verkets utvecklingsarbete för den närmaste tioårsperioden. För att eliminera riskerna för ett utvecklingsengagemang på ett flertal smärre områden utan inbördes sammanhang har utvecklingsutredningens första uppgift varit att analysera behovet av utveckling inom verkets samtliga verksamhetsområden.

I anslutning till ekonomifunktionsutredningen har under budgetåret 1964/65 bl. a. prov med systematisk kostnadsrapportering påbörjats inom fyra vägförvaltningar. Denna rapportering beräknas komma att införas vid samtliga vägförvaltningar under budgetåret 1965/66. Dessutom kommer då vissa delar av de utvecklade budgetrutinerna att tas i praktiskt bruk. Med hjälp av det nu utarbetade budgeterings- och kostnadsuppföljningssystemet avser styrelsen att följa bl. a. personalkostnadernas fördelning på olika verksamheter samt deras andel av den totala driftskostnaden. Kostnadsuppföljning kommer att genomföras vid sidan av anslagsuppföljningen.

Automatisk databehandling (ADB) har inom verket tillämpats för beräkningsarbeten för vägprojektering under ett flertal år. På det administrativa området har ADB utnyttjats i mer begränsad omfattning. En vidgad användning av ADB som hjälpmedel i administrationen är nödvändig om verket skall följa med i den utveckling till rationellare arbetsmetoder, som pågår i företag av motsvarande storlek. Under år 1964 påbörjades förberedelsearbete för övergång till ADB inom verkets administrativa sektor. Styrelsen avser att med ett integrerat ADB-system uppnå förbättrad information och därmed säkrare underlag för beslut samt rationalisering av arbetskrävande rutiner såsom löneuträkning, löne- och ackordsstatistik, personalstatistik samt maskinredovisning. Systemarbetet har avancerat så långt att dataprogram för delrutiner kan börja upprättas under år 1965.

Styrelsen lämnar i fortsättningen en redogörelse för personalläget och anför därvid bl. a. följande. Antalet tjänstemän vid väg- och vattenbyggnadsverket — exklusive statens bilinspektion — uppgick den 1 januari 1965 till 4 946, varav 3 815 hade teknisk utbildning. Av personalen med teknisk utbildning var 234 civilingenjörer, 313 gymnasieingenjörer och 651 institut-ingenjörer.

Styrelsen har under de senaste åren vidtagit olika åtgärder för att minska personalomsättningen. Detta har medfört att kurvan för personalomsättningen upphört att stiga. Resultatet är dock inte tillfredsställande, vilket till viss del kan bero på att tillgången på arbetskraft inom landet under samma tid minskat och att främst den yngre arbetskraftens rörlighet ökat. Enligt styrelsens mening har de förebyggande lönepolitiska åtgärder som styrelsen kunnat vidta och som baserats på en kontinuerlig uppföljning av förändringarna inom arbetsmarknaden i övrigt kraftigast bidragit till att minska personalomsättningen. Därefter synes möjligheterna till vidareutbildning och vidareutveckling inom verket ha vägt tyngst.

Styrelsen har under första hälften av år 1965 kunnat konstatera en viss förbättring i möjligheterna att rekrytera nyutexaminerade gymnasie- och institutingenjörer. Den allmänna bristen på civilingenjörer, civilekonomer och högre utbildad administrativ personal försvårar emellertid fortfarande verkets rekrytering av dessa personalkategorier. I fråga om arbetsledarna har styrelsen medverkat i vissa åtgärder för att på sikt förbättra tillgången på välutbildad personal inom denna grupp. Den tekniska utvecklingen på väg- och vattenbyggnadsområdet ställer allt större krav på arbetsledarna. Styrelsen ämnar vidta ytterligare åtgärder för att där så erfordras höja den tekniska kapaciteten hos denna personalkategori. Vidare räknar styrelsen med att kunna vidta sådana lönepolitiska åtgärder att tillgången på kvalificerade arbetsledare säkras.

Styrelsen hemställer att verkets personalkostnader får bestridas av driftmedel samt att möjligheterna förbättras att i ökad utsträckning kontraktsanställa personal. Den nuvarande uppdelningen av styrelsens och vägförvaltningarnas avlöningsanslag i en anslagspost för den ordinarie personalens avlöningar och en för den icke-ordinarie personalens försvårar i hög grad verkets personalplanering och medför dessutom ett avsevärt administrativt merarbete. Med hänsyn till väg- och vattenbyggnadsverkets storlek, tekniska verksamhet och i övrigt nära likhet med de affärsdrivande kommunikationsverken hemställer styrelsen att samtliga medel till avlöningar och omkostnader vid verket får utgå ur sakanslagen samt att verket inom ramen för de medel som ställs till förfogande i fråga om befogenheter och ansvar på personalområdet principiellt jämföras med de affärsdrivande verken.

Tjänsterna vid verket har arbetsvärderats enligt det system som tillämpas på arbetsmarknaden i övrigt. Därmed har styrelsen goda möjligheter att för verkets tjänster göra realistiska marknadslöneundersökningar före sitt ställningstagande till den lönenivå som erfordras i varje särskilt fall. Mot denna bakgrund hemställer styrelsen att för verkets del principerna för kontraktsanställning måtte få en sådan tillämpning att denna anställningsform kan komma till ökad användning.

I avvaktan på resultatet av pågående organisationsundersökningar framför inte styrelsen förslag om inrättande av nya specificerade tjänster. Styrelsen räknar med att få återkomma i denna fråga innan statsmakterna tar ställning till genomförandet av väg- och vattenbyggnadsstyrelseutredningens förslag. Styrelsen hemställer dock om viss uppräknig av innevarande budgetårs anslagspost till löner till icke-ordinarie personal med följande motivering.

Enligt styrelsens mening är det synnerligen angeläget att den påbörjade förändringen mot ökad kvalitet och kapacitet hos styrelsens tjänstemän får fortgå. Likaså vill styrelsen framhålla nödvändigheten av att arbetet med att utveckla verkets ekonomiska och administrativa system samt med den fotogrammetriska metodiken får fullföljas. Arbetet har nu avancerat så långt att det blir nödvändigt för styrelsen att ha tillgång till viss expertis och vissa specialister för att arbetsresultaten skall kunna tillvaratas och omsättas på ett effektivt sätt. Vidare har vatten- och avloppsorganisationens arbetsuppgifter ökat bl. a. genom stegrade kommunala investeringar i anläggningar för vatten och avlopp och genom intensifierade insatser för utvecklingsarbetet på vattenförsörjnings- och avloppsreningsområdet. Det är därför angeläget med en successiv upprustning av de personella resurserna.

Styrelsens lönestatistik visar att lönenivån inom Stockholms arbetsmarknadsområde höjts markant under första hälften av år 1965 för de tjänstemannagrupper som styrelsen har anledning att bevaka. Utvecklingen synes gå mot en fortsatt snabbare höjning av lönenivån inom stockholmsområdet än inom övriga delar av landet. Styrelsen anser det därför angeläget att fortlöpande följa marknadslöneutvecklingen och att ha möjligheter att vidta snabba och effektiva åtgärder när läget så kräver. Styrelsen hemställer att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal räknas upp med 800 000 kr.

Styrelsen räknar med att frågor om tjänsteförändringar kommer att tas upp i samband med att väg- och vattenbyggnadsstyrelseutredningens förslag behandlas och framför därför nu inga yrkanden.

Departementschefen

Som jag inledningsvis nämnt tar jag i förevarande proposition ställning endast till de förslag som föranleds av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsframställning beträffande styrelsens avlönings- och omkostnadsanslag för budgetåret 1966/67.

Styrelsen har i detta sammanhang hemställt att samtliga medel till avlöningar och omkostnader inom verket skall utgå ur sakanslagen och att verket inom ramen för de medel som ställs till förfogande principiellt skall jämnställas med affärsverken i fråga om befogenheter och ansvar på perso-

nalområdet. Jag är inte beredd att nu föreslå någon ändring i fråga om anslagstekniken.

Beträffande styrelsens förslag under avlöningsanslaget ansluter jag mig till styrelsens uppfattning att några nya specificerade tjänster inte bör inrättas f. n. En viss personalförstärkning torde emellertid behövas för bl. a. pågående utvecklingsarbete rörande verkets ekonomiska och administrativa system samt i fråga om den fotogrammetriska metodiken. Det ökade medelsbehovet härför under budgetåret 1966/67 beräknar jag till 200 000 kr. Anslagsposten till avlöningar till icke ordinarie personal bör således räknas upp med detta belopp.

Anslagsposten Arvoden bestämda av Kungl. Maj:t torde kunna utgå ur avlöningsstaten i och med att arvodet till militärassistenten numera belastar anslag under fjärde huvudtiteln. Medelsbehovet för nästa budgetår minskar härigenom med 7 000 kr.

För löneomräkning beräknar jag ett belopp av 744 000 kr.

Sammanlagt innebär mina förslag under avlöningsanslaget en uppräkningsmedel med 937 000 kr. Anslaget bör således föras upp med (17 735 000 + 937 000) 18 672 000 kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	2 865 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	15 807 000
	Summa kr. 18 672 000

II. till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1966/67 på driftbudgeten under sjätte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 18 672 000 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 2. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 458 000	2 842 800
1965/66	2 624 000	
1966/67 (förslag)	2 924 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 24/8 1965) föreslår att anslaget förs upp med 3 589 000 (+ 965 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ökning
1. Sjukvård m. m.	76 200	30 000
2. Reseersättningar m. m.	995 000	206 000
3. Övriga expenser för eget behov	1 147 800	391 000
4. Övriga expenser för annat än eget behov	260 000	100 000
5. Publikationstryck	113 000	210 000
6. Övriga utgifter	7 000	28 000
		<hr/> 965 000

Motiv

1. Posten bör med hänsyn till belastningen räknas upp med 30 000 kr.

2. Höjda avgifter fr. o. m. juni 1965 på vissa järnvägsbiljetter samt ändrade resekostnadsersättningar vid tjänsteresa med egen bil och höjda traktamenten beräknas medföra en kostnadsökning av sammanlagt 61 000 kr.

Vid bifall till styrelsens förslag om personalförstärkning ökar rese- och traktamentskostnaderna med 30 000 kr.

Enligt styrelsens mening är de under förevarande post anvisade medlen otillräckliga, varigenom angelägna förrättningar inte kunnat företas. Vidare har styrelsen på grund av svårigheterna att anskaffa kvalificerad personal i ökad omfattning tvingats låna in befattningshavare från vägförvaltningarna, vilket medfört ökade rese- och traktamentskostnader. På grund härav bör posten räknas upp med 100 000 kr.

Det vidgade nordiska samarbetet i väg- och trafikfrågor har ökat behovet av resor till övriga nordiska länder. Med hänsyn härtill bör en uppräkningske med 15 000 kr.

Sammanlagt begärs sålunda under posten till reseersättningar m. m. en uppräkningske med (61 000 + 30 000 + 100 000 + 15 000) 206 000 kr.

3. På grund av bl. a. utökade lokaler beräknas städningskostnaderna stiga med 21 000 kr. För ökade kostnader för framställning av ritningar och kopior föreslås en uppräkningske med 22 000 kr. Vidare beräknas för ökade telefonkostnader samt för prisstegringar på bl. a. kontorsinventarier och kontorsförnödenheter ett ökat medelsbehov av 66 000 kr. För ökade städningskostnader, prisstegringar m. m. begärs sålunda en uppräkningske med (21 000 + 22 000 + 66 000) 109 000 kr.

Det ökade medelsbehovet för ny- och ersättningsanskaffning av kontorsmöbler, kontorsmaskiner m. m. samt för inredning av konferensrum beräknas till 138 000 kr.

För anskaffning av kopieringsutrustning begärs 24 000 kr. samt för installation av snabbtelefon 20 000 kr. Kostnaderna för anskaffning av viss litteratur beräknas till 10 000 kr.

Styrelsen beräknar slutligen att de löpande årliga kostnaderna för bl. a. städning och telefon samt skötsel och drift av ämbetshuset genom styrelsens

planerade flyttning till de av luftfartsstyrelsen nu disponerade lokalerna kommer att öka med 90 000 kr.

Sammanlagt begärs sålunda under posten en uppräknings med (109 000 + 138 000 + 24 000 + 20 000 + 10 000 + 90 000) 391 000 kr. Härav avser ett belopp av 162 000 kr. utgifter av engångskaraktär för anskaffning av möbler, kontorsutrustning m. m.

4. Posten bör med hänsyn till belastningen och väntade prisstegringar räknas upp med 100 000 kr.

5. För att ge ut sex nummer per år av personaltidningen Vårt Verk får styrelsen under budgetåret 1965/66 disponera 55 000 kr. Styrelsen avser att öka antalet nummer per år till åtta. Härför erfordras en uppräknings med 18 000 kr.

På grund av stegrad belastning på posten genom bl. a. ökad utgivning av tekniska anvisningar bör uppräknings ske med 192 000 kr.

Sammanlagt föreslås sålunda under posten Publikationstryck uppräknings med (18 000 + 192 000) 210 000 kr.

6. I *petita* för budgetåret 1964/65 redogjorde styrelsen för den inom väg- och vattenbyggnadsverket bedrivna fritidsverksamheten ävensom styrelsens avsikt att söka få till stånd en ökning av intresset för denna verksamhet. För innevarande budgetår disponerar styrelsen ett belopp av 5 000 kr. för att bestrida kostnader för fritidsverksamhet hos styrelsen och vägförvaltningsarna.

Ett 20-tal fritidsföreningar har numera bildats inom verket med ca 1 100 medlemmar. Sammanlagt har medlemmarna på olika sätt tillskjutit 20 000 kr. till fritidsverksamheten. Vidare har personalorganisationerna bidragit med ca 13 000 kr. Då det enligt styrelsens mening synes rimligt att verket och de anställda i samma utsträckning stöder fritidsverksamheten föreslås en uppräknings av posten för detta ändamål med 28 000 kr.

Departementschefen

I fråga om styrelsens omkostnadsanslag föreslår jag en uppräknings av posten Reseersättningar m. m. med 60 000 kr. Under posten till övriga expenser för eget behov beräknar jag ett ökat medelsbehov av 170 000 kr. för bl. a. höjda städnings- och telefonkostnader samt anskaffning av kontorsmöbler och kontorsutrustning. Posten till övriga expenser för annat än eget behov bör ökas med 30 000 kr. och posten till publikationstryck med 85 000 kr. Av posten till övriga utgifter får styrelsen för innevarande budgetår disponera ett belopp av 5 000 kr. till bestridande av kostnader för fritidsverksamhet hos styrelsen och vägförvaltningarna. Jag anser att verkets bidrag till ifrågavarande verksamhet bör ökas och föreslår därför att 10 000 kr. anvisas för ändamålet. Posten till övriga utgifter bör på grund härav räknas upp med 5 000 kr. I fråga om de särskilda uppbördsmedlen under anslaget, avseende intäkter genom försäljning av publikationer, ljuskopiering åt

utomstående m. m. föreslår jag en uppräknig med 50 000 kr. Sammanlagt innebär mina förslag under omkostnadsanslaget en uppräknig med 300 000 kr.

Anslaget bör således föras upp med (2 624 000 + 300 000) 2 924 000 kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1966/67 på driftbudgeten under sjätte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 924 000 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.*

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Fredrik Björkman